

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет

Кафедра новітньої історії України

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ КУЛЬТУРИ

для здобувачів освіти

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**
спеціальність **014 Середня освіта**
освітній рівень **Перший (бакалаврський)**
освітня програма **Середня освіта (Історія)**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Петасюк Олена Іванівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри новітньої історії України

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Петасюк О. І. канд. іст. наук, доцент кафедри новітньої історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри новітньої історії України

_____

(підпис)

(Андрій ПИЖИК)

(прізвище та ініціали)

Протокол № 12 від « 30 » 06 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 26 » 08 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

_____

(підпис)

(Наталія ТЕРЕС)

(прізвище та ініціали)

1. Мета дисципліни – сформувати системну та цілісну уяву здобувачів освіти про специфіку, періодизацію, головні закономірності та основні тенденції розвитку української та зарубіжної культури.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* сучасні методи історичного пізнання; історичний термінологічно-понятійний апарат; характер і особливості культурного розвитку України та світу.

2. *Вміти* самостійно поглиблювати свої знання шляхом пошуку й опрацювання нової інформації з використанням сучасних технічних засобів; науково оцінювати роль суб'єктивних та об'єктивних чинників в історично-культурному процесі, подіях і явищах.

3. Анотація навчальної дисципліни:

У 1-ому блоці вивчаються категоріальний апарат, сутнісні характеристики культури, її різновиди. Студент має уявляти в історичному часі шлях теоретичного осягнення культури. Знання культурологічних параметрів зіставлення Заходу і Сходу допоможе відповідно позиціонувати країни. Аналізуються типи культур: система цінностей, релігійна система, художня практика, наукове знання. Розтлумачуються характеристики первісної культури; з'ясовуються закономірності розвитку давніх культур. 2-ий блок: визначення особливостей духовних та матеріальних форм культури Візантії; виділення рис культурного обличчя середньовічної Європи, Сходу; виявлення тенденцій у розвитку культури Нового часу; вивчення культури XIX-XXI ст.: духовний протест у мистецтві, феномен тоталітаризму; демасифікація культури в глобальну епоху.

4. Завдання (навчальні цілі) – здатність у процесі навчання, здійснювати аналіз історико-культурних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки; формування вмінь студентів системно й історично аналізувати матеріальні і духовні явища української та зарубіжної культури; вироблення навичок компаративного бачення світових історико-культурних процесів; порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з історії української та зарубіжної культури; критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності; сприяння усвідомленню сутності культурних процесів та явищ; персоніфікація історії культури.

Дисципліна спрямована на формування компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК 3) – здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

Фахові компетентності (ФК 17) – здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати наукову хронологію, періодизацію і характеристики основних етапів розвитку культури	лекція	Іспит, набрання не менше 60% балів	10%
1.2	Знати основні тенденції культурного розвитку в конкретні історичні періоди	лекція	Іспит, набрання не менше 60% балів	5%
1.3	Знати найважливіші факти, події та процеси історії культури	Лекція, самостійна робота	К / Р (есе) ; Іспит, набрання не менше 60% балів	15%
2.1	Вміти всебічно розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і наукової літератури	Семінарське заняття	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті; Іспит, набрання не менше 60% балів	15%
2.2	Вміти інтерпретувати інформацію з різноманітних джерел	Семінарське заняття	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті	10%
2.3	Вміти досліджувати життя та діяльність певних діячів культури у контексті їхньої історичної доби	Самостійна робота	Презентація	5%
2.4	Вміти робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи	Семінарське заняття	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті	10%
2.5	Вміти виявляти закономірності та особливості національної та зарубіжної культур та їх взаємозалежності у процесі історичного розвитку	Семінарське заняття	Робота на семінарському занятті; набрання балів на кожному семінарському занятті. Іспит, набрання не менше 60% балів	15%
2.6	Вміти виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації	Самостійна робота	Презентація	5%
4.1	Прийняти і обґрунтувати рішення, що дозволяють виявляти спільні й відмінні риси в підходах українських і зарубіжних істориків до історії культури	Лекція, самостійна робота	Іспит, набрання не менше 60% балів	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (ОК.4)/ Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	4.1
13. Вміти цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва.	+	+						+		
14. Знати основні тенденції розвитку культури в Україні та світі, вміти виявляти самобутні риси української культури та простежувати загальносвітові тенденції в її розвитку.	+	+	+			+	+			
21. Вміти використовувати новітні методологічні підходи у навчальній та професійній діяльності: цивілізаційний, аксіологічний, культурологічний, антропологічний, багатофакторний.	+			+	+				+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. *Робота на семінарських заняттях*: РН2.1, РН2.2, РН2.4, РН2.5 - 40 балів/24 бали*.
2. *Самостійна робота (творче завдання – презентації)*: РН2.3, РН2.6 - 10 балів/6 балів*.
3. *Контрольна робота (есе) блоки 1 та 2*: РН1.3 - 10 балів/6 балів*.

* *максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.*

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – **іспит**

- **максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом - 40 балів;**
- **результати навчання які будуть оцінюватись** – знання наукової хронології, періодизації і характеристика основних етапів історії культури, визначальні тенденції, закономірності культурно-історичного розвитку в конкретні історичні періоди, найважливіших фактів, подій та процесів історії культури, вміння всебічно розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і наукової літератури, з'ясовувати взаємозв'язок між історичними подіями та культурними явищами, процесами та демонструвати змістовні думки, обґрунтовані положення і висновки про них, виявляти спільні й відмінні риси в підходах українських і зарубіжних істориків до історії культури;
- **форма проведення і види завдань – письмовий іспит** (2 запитання), які потребують розгорнутої відповіді (відповідь на 2 запитання оцінюється від 0 до 20 балів);
- **Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів.**
- **Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше ніж 36 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Оцінювання студентів здійснюється у двох формах: поточний контроль (робота на семінарських заняттях, контрольна робота) і підсумковий контроль (іспит).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, поточний контроль 60 балів; підсумковий контроль – 40 балів).

Блок 1. Теоретичні та методологічні основи історії культури, типологія культур. Загальні закономірності розвитку давніх культур			Блок 2. Особливості розвитку духовних та матеріальних форм культури Середньовічних Європи та Сходу. Історія української та зарубіжної культури нового, новітнього часів, періоду глобалізації.			Іспит
30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			40 балів (максимум)
Семінарські заняття	Самостійна робота	Контрольна робота (есе)	Семінарські заняття	Самостійна робота	Контрольна робота (есе)	
20 максимум	5 максимум	5 Максимум	20 максимум	5 максимум	5 Максимум	
12 мінімум	3 мінімум	3 мінімум	12 мінімум	3 мінімум	3 Мінімум	24 (мінімум)

Перелік видів аудиторної роботи на семінарських заняттях та їх оцінка (в балах)

На семінарських заняттях оцінювання здійснюється за **12-ти бальною**, яка в подальшому переводиться в залікові бали. Результати роботи на семінарському занятті оголошуються студентам індивідуально після кожного семінарського заняття.

<i>Види роботи на семінарському занятті</i>	<i>Min. – _ балів</i>	<i>Max. – _ бали</i>
Доповідь на семінарському занятті	1	5
Доповнення на семінарському занятті	1	3
Участь у дискусії на семінарському занятті	1	3
Узагальнення, підведення підсумку семінарського заняття	1	2
Письмова самостійна робота на семінарському занятті	1	5
Експрес-контроль на семінарському занятті	-	1

Таблиця переведення балів за роботу на семінарських заняттях у залікові бали

Залікові бали	Набрана кількість балів з одного змістового блоку (8 занять)	Залікові бали	Набрана кількість балів з одного змістового блоку (7 занять)
20	96-92	20	84-81
19	91-87	19	80-77
18	86-82	18	76-73
17	81-77	17	72-69
16	76-72	16	68-65
15	71-67	15	64-61
14	67-63	14	60-57
13	62-58	13	56-53
12	57-53	12	52-49
11 балів та менше не зараховуються оскільки становлять менше 60%		11 балів та менше не зараховуються оскільки становлять менше 60%	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем програми дисципліни в цілому, так і деяких розділів тем. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі презентації. Самостійна робота студентів оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи у формі презентацій (від 0 до 5 балів):

- опрацьований матеріал подано розлого, детально, з опорою на різноманітні історичні джерела – 5-4 бали;
- опрацьований матеріал висвітлює окремого аспекту проблеми – 3 бали;
- запропонований у презентації матеріал торкається лише побіжно теми – 1-2 бали;
- відсутність презентації – 0 балів.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

По завершенні вивчення кожного змістової частини студент пише контрольну роботу (есе) з актуальних проблем розвитку національної та зарубіжної культур. Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова. Контрольна робота проводиться у письмовій формі і виконується на останньому семінарі із кожної змістової частини курсу. Максимальна кількість балів, яку можна набрати за контрольну роботу - 5 балів.

Студент, який з поважної причини пропустив контрольну роботу, зобов'язаний надати відповідний документ і викладач за погодженням з деканатом призначає нову дату її проведення.

Критерії оцінювання контрольної роботи у формі есе:

а) репрезентація вміння проводити історичне дослідження: знання важливих фактів з історії культури, вміння всебічно розглядати проблему, виявляти закономірності та особливості культурних явищ; знати основні тенденції культурного розвитку певного історичного періоду – 5-3 бали;

б) поверховий розгляд; невміння орієнтуватися в історичній ситуації та робити висновки – 2-1 бали;

в) відсутність дослідження (або компіляція) – 0 балів.

Орієнтовні теми для написання есе:

1. «Хто такі українці і чого вони хочуть?».
2. Мова – маркер цивілізаційного розвитку.
3. Культура нескорених (мистецтво війни).
4. Глобальна культура: виклики та прогнози.
5. Феномен гік-культури.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль знань студентів у формі іспиту

Іспитові питання з дисципліни «Історія української та зарубіжної культури» оцінюються у діапазоні від 0 до 20 балів (1 питання – 20 балів; 2 питання – 20 балів).

Критерії оцінок з окремих іспитових завдань:

- глибоке, теоретично обґрунтоване, фактологічно наповнене розкриття питання – **20-18 - балів**;
- теоретично обґрунтоване, достатньо розкрите, без глибокого занурення у проблему – **17-15 балів**;
- розкриття питання з фактологічною аргументацією – **14-12 балів**;
- неповне розкриття питання – **11-8 балів**;
- висвітлення окремого аспекту питання – **7-4 бали**;
- відсутність відповіді з питання – **0 балів**.

Студент, який дав відповідь на всі питання екзаменаційного білету і набрав не менше 24 балів додає у свій актив певну суму балів, яка додається до балів набраних студентом за результатами поточного контролю.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум* – **36 балів** необхідно у визначені викладачами дні пройти співбесіду з пропущених семінарських занять і лекцій з тим, щоб набрати критичний мінімум і допуститися до перескладання.

При простому розрахунку отримаємо:

	Блок 1	Блок 2	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Блок 1.				
Теоретичні та методологічні основи історії світової культури, типологія культур. Загальні закономірності розвитку давніх культур.				
1.	Тема 1. Предмет та завдання курсу. Історіографія, понятійний апарат	2	2	8
2.	Тема 2. Школи, підходи та способи осмислення культури.	4	2	10
3.	Тема 3. Проблема Заходу і Сходу у світовій культурі.	4	4	10
4.	Тема 4. Культурні особливості первісності.	2	4	8
5.	Тема 5. Загальні закономірності розвитку давніх культур.	4	3	10
	Контрольна робота 1		1	
Блок 2.				
Особливості розвитку духовних та матеріальних форм культури Середньовічних Європи та Сходу. Історія української та зарубіжної культури нового, новітнього часів, періоду глобалізації.				
6.	Тема 6. Культура Візантії та її вплив на культуру Русі-України.	2	2	8
7.	Тема 7. Культура Середньовічних Європи та Сходу.	2	4	8
8.	Тема 8. Історія культури Нового часу.	2	2	10
9.	Тема 9. Українська культура між Заходом та Сходом.	4	2	10
10.	Тема 10. Загальні закономірності розвитку української та зарубіжної культури XIX- XXI ст.	4	3	8
	Контрольна робота 2		1	
	Всього за семестр	30	30	90

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекцій – 30 год.

Семінари – 30 год.

Самостійна робота – 90 год.

9. Рекомендована література та джерела:

Основна:

1. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Кравченко О.В. Історія світової культури: Навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко. – К.: Кондор, 2006. – 404 с.
2. Історія світової культури: Навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 400 с.
3. Історія української культури (від стародавніх часів до ХІХ століття): ілюстрована хрестоматія. У 3-х частинах. / За загал. ред. проф. Ю. С. Сабадаш. – Ч. І. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. – 320 с.
4. Історія української культури : навчальний посібник /Н. Д.Пальм, Т. Є. Гетало. –Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. –296 с.
5. Історія української культури: у 5 т., 9 кн. / ред. кол.: Скрипник Г.А., Пилипчук Р.Я., Рубан В.В., Пономар Л.Г. [та ін.]. – К., 2001 – 2013.
6. Калакура Я.С., Рафальський О.О., М.Ф. Юрій. Українська культура: цивілізаційний вимір. / Я.С. Калакура, О.О. Рафальський, М.Ф. Юрій. – К.: ПІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. – 496 с.
7. Петасюк О. І., Смержевська О.О. Історія української та зарубіжної культури. Навчальний посібник. (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів). – К.: Інститут металофізики НАН України ім. Г.В. Курдюкова, 2009. – 168 с.
8. Петасюк О. Сторінки історії українського мистецтва – К. : «Аграр Медіа Груп», 2014. – 52 с.
9. Словник УА. Портал української мови та культури. URL: <https://slovnnyk.ua/>
10. Тоффлер О. Третя хвиля. *Чтиво*. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Toffler_Alvin/Tretia_Khvylya_vyd_2000/.

Додаткова література:

1. Бакіров В. Зворотний бік цифрового суспільства – другий «бунт мас». URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=8211>
2. Бичко А.К. та інші. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: курс лекцій. – К., Либідь, 1992. – 392 с.
3. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. – К.: Дніпро, 1993. – 447 с.
4. Гримич М. Традиційний світогляд та етнопсихологічні константи українців. – К., 2000. - 379 с.
5. Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Кондратюк А.Ю. Культурологія: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2007. – 392 с.
6. Грушевський М. Ілюстрована історія України. Репринт. Вид. 1913 р. – К., 1992 – 524 с.
7. Даймонд Джаред. Зброя, мікроби і харч. Витоки нерівностей між народами. / Пер. з англ. Т. Цимбал. – К.: КМ-БУКС, 2018. – 544 с.
8. Дашкевич Я. Україна і Схід / Упоряд. Г. Сварник, А. Фелонюк; НАН України. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. Львівське відділення; Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 2016. – 960 с.
9. Лосев І.В. Історія і теорія світової культури: європейський контекст: Навчальний посібник. –К.: Либідь, 1995. – 224 с.
10. Петасюк О. І. Загальнолюдські цінності та національний бекграунд: історично-культурологічний аспект. Вісник Львівського університету. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2019. Випуск 22. Серія філос.-політолог. студії. – 250 с. – С. 183-188.
11. Петасюк О. І. Проблема цивілізаційного поступу: бачення перспективи в епоху глобалізації. // Challenges and prospects for the development of social sciences in Ukraine and EU countries: comparative analysis: Collective monograph. Riga: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2019. 324 p. – p. 239-255.

12. Петасюк О. Інформаційні виклики в контексті постмодерністичного світосприйняття. Вісник Львівського університету. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2018. Випуск 18. Серія філос.-політолог. студії. 418 с. с. 328-335.
13. Петасюк О. Парадигма глобального розвитку : запити, виклики, прогнози // Research, challenges and development prospects in the area of social sciences: Collective monograph . Riga: Publishing House "Baltija Publishing", 2020. 348 p. P. 200-216.
14. Попович М. В. Нарис історії культури України. - К.: «АртЕк», 1998. – 728 с.
15. Скіннер К. Людина цифрова. Четверта революція в історії людства, яка торкнеться кожного / пер. з англ. Г. Якубовська. – Харків: Видавництво «Ранок» : Фабула, 2020. – 272 с.
16. Сучасна культурологія / Під ред. К. Кислюк. – К.: Кондор, 2018. – 342 с.
17. Тойнбі Арнольд Джозеф. Дослідження історії. Скорочена версія томів I-VI Д. Ч. Сомервелла. – К.: Основи, 1995. – 610 с.
18. Фукуяма Ф. Кінець історії та остання людина. URL: <https://jak.koshachek.com/articles/chitati-bezkoshtovno-knigu-kinec-istorii-i.html>
19. Хейзинга Й. Людина, яка грає. URL: <https://knizhnik.org/johan-hejzinga/homo-ludens-chelovek-igrajuschij/1>
20. Шевченко І. Україна між Заходом і Сходом. – Львів: Вид-во УКУ, 2014. – 288 с.

10. Додаткові ресурси:

- <http://novitukr.history.knu.ua/> - кафедра новітньої історії України
- <http://sm.etnolog.org.ua/> - *Студії мистецтвознавчі*, науковий журнал Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України
- <http://um.etnolog.org.ua/> - *Українське мистецтвознавство*, науковий журнал Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України
- <http://elib.nplu.org/object.html?id=1272> – журнал *Українська культура*